

ces' van Prof. Dr. L. SCHUERMANS. De klassieke leer over het causaal verband tussen misdrijf en schade en meer bepaald de invulling van de equivalentieleer is het onderwerp van de bijdrage van Prof. Dr. H. BOCKEN.

Het boek wordt afgesloten met een oud zeer. In 'De motivering van de straf-toemeting' gaat Prof. Dr. L. DUPONT dieper in op de Wet van 27 april 1987 in verband met de motivering van de straffen en bepleit hij het optimaliseren van de contradictoire structuur van de procesvoering ter terechtzitting.

Het boek bevat een boeiend palet aan actuele problemen van strafrecht. Bij de keuze van dat palet vallen evenwel twee dingen op. De onderwerpen zijn beperkt gebleven tot het klassieke strafrechtsgebeuren. Zo komen politie en strafuitvoering helemaal niet aan bod. Ook het beleidsdenken omtrent strafrecht en criminaliteit wordt niet aangesneden. Een tweede nog meer opmerkelijke vaststelling is dat de herziening van het Belgisch strafrecht en strafprocesrecht niet is gekozen als thema voor een actueel probleem van strafrecht, laat staan als kader waarbinnen de behandelde themata hadden kunnen gesitueerd worden. Die gemiste kans had het boek meer structuur en toekomstperspectief kunnen geven.

John Vervaele

Groenhuijsen, M.S. en van Kalmthout, A.M., Voordeelsontneming in het strafrecht. Een commentaar op het rapport van de werkgroep legislatieve projecten vermogenssancties, Arnhem, 1989

Met bepaalde criminaliteitsvormen, niet in het minst de georganiseerde witteboordencriminaliteit, kan behoorlijk wat geld worden verdiend. Het klassieke strafrecht heeft van de vrijheidsontneming de sanctie bij uitstek gemaakt en is daardoor weinig effectief tegen deze criminaliteit. In Nederland trad in 1983 een Wet Vermogenssanctie in werking, waardoor de korte gevangenisstraf werd beperkt en de transactiebevoegdheid van het O.M. fors werd verruimd. In België werd in 1984 op initiatief van de toenmalige Minister van Justitie tot een gelijkaardige uitbreiding van de transactiebevoegdheid van het O.M. overgegaan, zij het dan met het doel de rechtbanken te ontlasten. Pas in tweede instantie werd in Nederland gezocht naar mogelijkheden om wederrechtelijk verkregen vermogensvoordeel door het plegen van delicten te ontnemen. In 1987 verscheen het rapport 'Financiële facetten van ernstige vormen van criminaliteit' (cf. *Panopticon*, 1988, 342). Dit rapport was een voorloper van de werkgroep legislatieve projecten vermogenssancties (werkgroep SCHUTTE), die een wetsontwerp heeft ontworpen waarin nieuwe hervormingen van het strafrechtelijke sanctiestelsel worden bepleit met een aantal bijpassende wijzigingen van het procesrecht.

Dit boek over voordeelsontneming in het strafrecht bevat een kritisch-constructieve commentaar op het wetsontwerp. In een eerste, vooral beschrijvend, deel wordt ingegaan op rechtvergelijkende en internationale aspecten van de problematiek. Zo wordt nagegaan in welke mate in andere landen via (bijkomende) sancties als verbeurdverklaring het wederrechtelijk verkregen voordeel kan worden ontnomen. Internationaalrechtelijk wordt aandacht besteed aan het ontwerp VN-Verdrag tegen de handel in verdovende middelen en psychotrope stoffen. Na een korte bespreking van het rapport 'Financiële facetten van ernstige vormen van criminaliteit' wordt het eindrapport van de werkgroep legislatieve projecten

vermogenssancties grondig doorgelicht. Daarbij komen aan bod: de ontneming van voordeel, het strafrechtelijk financieel onderzoek, de schikking en de transactie, de procedure tot ontneming en de executie. Het tweede deel van het boek bestaat uit commentaar op het eindrapport. Die commentaar is veelzijdig en constructief opgebouwd. Zo wordt niet alleen ingegaan op procedurele aspecten en de executie, maar wordt de problematiek tevens benaderd vanuit rechtstheoretische en rechtsdogmatische invalshoek. De relaties tussen winstafroming en preventieve werking van het strafrecht en tussen winstafroming en het onderscheid tussen straffen en maatregelen krijgen hierbij een centrale plaats toebedeeld. Het boek wordt afgerond met de integrale tekst van het wetsvoorstel.

Na een grondige en kritische bespreking van het wetsvoorstel komen de auteurs tot de slotsom dat ze een hervorming van de rechtsorde volgens het model dat is ontwikkeld door de werkgroep legislatieve projecten vermogenssancties moeten ontraden. Hun inziens zullen de voorgespiegelde resultaten, namelijk het crimineel verworven vermogen ontnemen, niet worden gehaald. Anderzijds zullen de verdergaande bevoegdheden voor politie en O.M. de rechtsbescherming van de burger nog verder onder druk zetten.

Voorliggend boek bevat een doorspitte analyse van het wetsvoorstel dat de lezer stof te over biedt om na te denken over het strafrecht, en dit zowel vanuit instrumenteel als rechtsbeschermingsoogpunt.

John Vervaele